

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Concionum R.P. Ludovici Bourdaloue è Societate Jesu, in
quadragessimam. Tomus ...**

Bourdaloue, Louis

Augustae Vindel. & Dilingae, 1715

In Feriâ VI. primæ hebdomadæ: De Prædestinatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69027](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69027)

IN FERIA
 SEXTA
 PRIORIS HEBDOMADÆ
 CONCIO.

DE PRÆDESTINATIONE.

Erāt autē quidam homo ibi, trīginta & octo aṅos habens in infirmitate sua. Hunc cū vidisset Iesus jacentem & cognovisset, quia jam multum tempus haberet, dicit ei: vis sanus fieri? *Joan. 5.*

REX CHRISTIANISSIME,

UID in speciem minus necesse fuit, quā Paralyticum hunc ita à Christo Servatore interrogari? languebat is annos jam octo supra trīginta, atque ut cæteri, in piscinæ margine porrectus, cupidè oppetebatur, qui, cū primū salubres aquas moveret Angelus, in eas ipsum demitteret. Hominem desiderabat misericordem, qui hanc sibi operam tribueret, miseram sortem

tem

tem haud tacite lugens ac moerens. quod nondum talem potuisset, qualem optabat, nancisci. Ad extremum nihil illi opratus erat, quam ut membris vetus languor pelleretur. Hæc una dies noctesque cogitatio, hæc una illi animo, cura insidebat. Quid est igitur opus, num sanari velit sciscitari? *vis sanus fieri?* Non id quæritur sine causâ, respondet Augustinus. Fuit æger ille peccatorum typus; ipseque, ut peccator, sanari non potuit, quin & unâ converteretur ad Deum, pro instituto Christi, qui corporibus nunquam sanitatem restituerebat, quin & animorum morbis medicinam simul afferret. Quantumvis autem paratus is esset ad medicinam admittendam, non erat æque fortassis ad conversionem; atque id causæ est, cur Christus, qui sciebat alterum ex altero pendere, nolebatque unum conferre quin consentiret in aliud, primum omnium poscat, num recipere sanitatem velit.

Vis sanus fieri?

Ea est, christiani Auditores, animæ nostræ ratio. Languemus fortasse jam pridem peccatis onusti, manci ac debiles habemus in semita, aut potius extra semitam salutis, actionis ac motûs omnis expertes. Nos inter videt fortasse Deus paralyticos veteres, hoc est, in vitiis suis homines obfirmatos; atque utinam in iis, apud quos verba facio, non sit, de quo merito dicatur,

erat

erat autem quidam triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hæret ille in flagitiis suis jam annos triginta & octo. Homine nobis opus erat, qui peccati nos eximeret servitute. Advenit is optatò, Christus videlicet, homo idem & Deus. In piscinam, hoc est, in salubre baptismatis nos immisit lavacrum, in quo & sumus scèliciter renati. Quamquam exciderimus tanti beneficii possessione, paratus tamen est Christus, ad nos novam in piscinam, lachrymas nimirum ac pœnitentiam, mergendos. Atenim à nobis omnibus universè ac privatim prius postulat, num velimus sanari: num id optemus sincerè, atque ex animo. *Vis sanus fieri?* nostrum est videre, quid ad hanc responsuri simus quæstionem, quæ mihi locum aperit, argumentum longè gravissimum pertractandi; agitur quippe de divinis in nos quoad salutem, consiliis, & de modo, quo nos ea par est adjuvare, & optatos ad exitus adducere. Atque in eo ipso ingens consistit prædestinationis mysterium. Mysteriũ altum & venerandum: mysterium de quo tot & motæ sunt quæstiones, & quotidie moventur. Mysterium de quo apud vos, ut illius usum, ut errores ac scopulos vobis ostendam, agere constitui. Virginem Deiparam primùm omnium salutemus.

Ave Maria.

PARS I.

EA est hominis fors calamitosa, res ut nulla sit, qua is non abituratur. Ut ipsa Dei dona, ipsas Dei perfectiones, ipsa etiam Dei mysteria, partim innata nequitia, partim errorum contagione depravet atque corrumpat. Hoc ipsum est, Auditores christiani, quod cum Augustinus significare vellet, oratione est usus valde audaci, cum dixit, Deum, qui sanctitas est & integritas ipsa, flagitiosus & impiis hominibus, nec sanctum esse, nec integrum, utrisque profanationis & impietatis ab Deo ipso veluti causam arripientibus. *Immundis ne Deus quidem ipse mundus est.* Quod de Deo pronuntiavit Augustinus, multo verius est de Dei prædestinatione. Est enim hæc gratiæ mysterium, quo dum homines abutuntur, casus ac ruinae fit illis occasio.

Prædestinationem causantur alii, vitam ut traducant otiosam, desideria, & salutis male securam; alii illius obtentu diffidunt divini bonitati, spemque salutis sibi ipsi præcidunt omnem, abutuntur illi prædestinatione, ut Deo nimis confidant; hi, ut nusquam. Illi, è divinâ prædestinatione temerè colligunt, salutem suam positam in tuto, nec sunt de illâ valde solliciti. Alii contra jacent inertes, animo defecti, spemque salutis proorsus abjectâ, studium & curam illius omnem, ut supervacaneam remittunt. En mala gravissima duo, in
quæ

quæ coniiicimur prædestinationis obtentu; en gemini errores nobis declinandi, confidentia videlicet & desperatio. Atque hoc utrumque malum ipsum est quod hodiernâ concione cum aliquo fructu impugnare constitui, perficiamque si ostendero, neutri favere divinam prædestinationem; inexcusabiles nos esse, cum ex hoc mysterio, vanæ fiduciæ, atque adeò salutis negligendæ causam sumimus, hoc, erit primum concionis caput; aut agimus nos in desperationem, hoc alterum erit concionis caput. Quam in rem haud aliâ mihi regulâ, probatione haud alia sit opus, quàm hæc Christi voce; *Vis sanus fieri?* quum enim à nobis pariter atque à Paralytico illo quaeratur, num sani fieri velimus, num salutis æternæ desiderio teneamur? eam optare seipsa; in illius curam incumbere nos oportet; atque hoc erit nimis fiduciæ nostræ remedium adhibendum. Cum ostendatur satis esse nobis, si salvari velimus; nihil est quod turbemur; quod despondeamus, quod desperemus; atque hoc erit diffidentiae nostræ remedium adhibendum. Sunt hæc fidei nostræ capita duo gravissima, de quibus mentem meam dum aperio; vestris moribus emendandis, operam, si vultis, non inutilem dabo. Fiduciam in Deo suam, spemque omnem defigere; agnosce-
te illum velut auctorem; aut, ut loquun-

Philipp. 4.

tur sacrae litterae, velut salutis suae Deum, Deus salutis meae; Christi Servatoris meritis niti, & redemptionis beneficio; dicere, omnia possum in eo qui me confortat, at quidquid erit unquam in me boni, id utique Deo & ejus gratiae referam acceptum, sunt, fateor, christiani Auditores, pietatis sensus quos ingenerat Religio, quos gerere nos oportet imo in pectore, & cum cunctis fidei regulis rectè conveniunt atque conspirant. At harere in eo, & salutis curam rejicere in Deum & generalem ejus providentiam, cujus est arcanis suis consiliis & rationibus ei prospicere; dicere, tempus & horam expecto, qua Deo libitum erit emollire mihi pectus, & perstare nihilominus in pravitate sua pacatè ac tranquille; habere conversionem suam pro negotio, quod in se recipit omninò Deus, & nobis præstandum non erit, confidentiae genus est, Auditores christiani, cujus principium tam malè fundatum est, quàm sunt illius effectus perniciosi. Percipite diligenter hæc duo. Confidentia, cujus principium malè fundatum est; cujus sunt valde perniciosi effectus. Utrumque à me planum fiet, si modò animum ad ea quae dicam attenderitis.

Dico, confidentiae hujus malè fundatum principium esse. In promptu causa est, eaque evidens. Quoniam quoque nos

nos modo prædestinaverit Deus, fide constat, salvandos nos ab eo non esse, quin operam cum eo nostram conferamus. Si autem necesse est ad salutem, ut operam virésque conferam cum Deo, jam non licet ita illo confidere, ut abjectâ salutis curâ, illam planè Deo permittam. Habeo jus sperandi in Deum, sed id oneris injectum mihi est ut agam cum Deo, ut veniam cum eo in operis iusti consortium. Si fiduciam hanc divello ac distraho ab actione, ab opere illo, inverto ordinem à Deo constitutum; extra salutis viam cursu transverso feror. Et verò quis est ordo constitutus à Deo quoad hominum salutem? expressit illum Augustinus his duobus verbis, quæ sunt, centies à vobis audita. *Qui fecit te sine te, non salvabit te sine te.* Deus ille infinite sapiens ac potens, qui te extraxit é nihilo, & opis tuæ non egens creavit, noluit perducere te ad salutem citra consensum & laborem tuum. Quin & salute sumptâ quàm latè patet apud Theologos, hoc est, ut ponit & includit conversionem nostram ad Deum, non est, sine nobis, salus nostra in Dei quodammodo potestate. Quamobrem? quoniam penes nos ipsos, inquit D. Thomas, hoc est, in nostra voluntate preparata, *elevatâ*, roboratâ per gratiam, conversionis nostræ *Mysterium* omne situm esse necesse est.

Par non est cæterorum Dei operum ratio, & miraculi illius nominatim, quod hodiernâ continetur Evangelii lectione. Cùm Paralyticum Christus interrogat, num sanari velit, non eò facit, auctore Ambrosio, quod indigeat ipsius consensu. Poterat quippe pro suo imperio, & potestate in morbos omnes, non consentientem, imò etiam nolentem sanare. At cùm parat Deus animæ nostræ medicinam, taciteque poscit, num eam libeat admittere, facit hoc ex quadam veluti lege, qua se ipse volens astrinxit; quidquid enim agat Deus ex sese, nunquam fiet ut convertamur nisi volentes. Quin & hæc duo repugnant inter se, converti quempiam, & converti nolentem; cùm ex Patrum omnium doctrinâ, converti hominem ad Deum, aliud nihil sit, quàm velle converti, idque ex animo ac sincerè.

Non me præterit, gratiæ cælestis auxilio, voluntatem hanc, tanquam auctori & causæ suæ, referri acceptam oportere. At non me etiam fugit, gratiæ solius non esse voluntatem hanc, ac quantum vis victrix & potens cogitari à me gratia illa possit, hæreat necesse est, Catholicum hoc dogma, actum illum voluntatis humanæ, liberum esse. Si autem liber est, jam non possumus eundem illum alteri mandare; à nobis reposcere nos oportet, ut reposcens
ti Deo

ti Deo, rationem illius facillè olim red-
damus.

Hinc qui nos facit in sacris litteris Deum
ita compellantes, *converte nos Domine, Thren. 5.*

Deum etiam ita nos compellantem facit;
convertimini ad me. Quo autem modo Isai. 45.

duæ illæ sententiæ, inquit Augustinus, in-
ter se consentiant? si convertimur à Deo,
cur præcipit ut convertamus nosmetipsi?
ac, si convertimus nosmetipsi, cur peti-
mus ut nos ille convertat? en, fratres,
respondet Augustinus, en arcanæ hujus
prædestinationis mysterium, in quo cuncta
vertuntur vitæ christianæ munera. Nimi-
rum quantum Deo fuerit injuriosa hæc co-
gitatio, posse nos converti citra ejusdem
auxilium, ita nobis inutile fuerit sperare,
fore ut convertamur à Deo solo. Atque ut
convertamur ex præscriptis à Deo legibus,
duplex est necessaria conversio. Dei &
nostri. Conversio Dei ad nos, nostri ad
Deum. Convertat se Deus ad nos necesse
est, gratiâ nos suâ præveniendò; nos vicis-
sim ad Deum convertamus nos necesse est,
gratiam ipsam ducem fideliter sequendo.
En. christiana Theologiæ summa. Alter-
rum quidem promisit Deus ac recepit se
sanctissimè observaturum, & est tantum-
modò penes illum. Sed enim alteri-
us observatio non minus verè nobis in-
cumbit, ceu conditio, quam nobis imposi-

tam, à nobis ipsis olim præstandam, voluit. Ita igitur sollicitudines curasque meas omnes, si rectè ratiocinari voluero, in Deum conferre me oportet, *omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum*, ut earum nulli partem aliquam reserveim; aut potius, ita eas omnes conijcere me in Deum oportet, ut in me tamen permaneant adhuc universa. Quid ita? quoniam cum salus mea à Deo pariter & à me pendeat, atque ut pendeat à Deo, permittere illam debeam ejusdem sapientia & misericordia, ita, quoad pendeat etiam à me, in illius curam incumbam necesse est pro meâ parte studioque omnium. Standum mihi est geminis illis Christi præceptionibus, tanquam in duobus cardinibus, in quibus prædestinatio mea, meaque vivendi ratio omnis vertitur. *Vigilate & orate.* Debeo orare, quia nihil possum sine gratiæ cælestis auxilio. Debeo vigilare, quia, quantumvis potens sit gratia, nihil agit ac molitur sine me. Vigilare, nec orare, hominis est superbi; orare, nec vigilare, hominis est in errore versantis. Vigilantia, præcatione sejunctâ, facit ut obliviscar innatæ servitutis; præcatio, vigilantia si debet, mei ipsius immemorem me reddit. Utriusque copulatione & veluti concentu efficitur temperamentum illud, in quo divina prædestinatio consistit, quantum ad nos attinet. Hac ratione nihil periclitans, cuncta tueor ac conservo.

1. Petr. 5.

Matth. 26.

At, si sum à Deo prædestinatus, dixerit quis, nihil est quod metuum; sin minus, frustra erunt curæ meæ omnes ac metus, nec afferent me cælo. Auscultate, quæso, Auditores christiani; en argumentum vanum ac futile, quo semper usa est impietas ad se tutandam. Si sum à Deo prædestinatus, nihil est quod metuum; quàm hoc est consequens? ego verò respondeo, contrarium hinc omninò effici oportere, ac dicendum; si sum à Deo prædestinatus, salutem meam *operari* oportet *cum metu & tremore*; *Philip. 2.* si sum à Deo prædestinatus, hoc ipsum est quod diligentiam ac vigilantiam meam acuere & excitare debet. Est hæc propositio paradoxa nonnihil primâ specie; minime verò. Fundata quippe illa est non solidissimis modò, sed & maximè apertis ac simplicibus rationis principiis. Si sum enim à Deo prædestinatus, liquet, talem nec esse me, nec esse posse, nisi per adjumenta illa ac præsidia, è quibus prædestinationem meam voluit aptam esse ac suspensam; aut, ut accuratius loquamur, per adjumenta illa & præsidia, quæ sunt in prædestinatione meâ velut inclusa. Docet autem fides, in gravissimis illis ac firmissimis præsidiis ponendam esse æternæ salutis curam, divinorum iudiciorum timorem, propriæ fragilitatis diffidentiam, vigilem custodiam sui, qua frænentur cupiditates, & prohibeatur morum

solutio. Si qua prædestinatio ad nos atti-
 net, hæc omnia certò complectitur ac con-
 tinet. Igitur quid ago, cum in salute cu-
 randâ sum remissior vano illo prædestina-
 tionis obtentu? admiramini, christiani Au-
 ditores, humanæ mentis, cum semel à viâ
 deflexit, imbecillitatem. Quid ago? ni-
 mirum ipsemet diruo quod est à me substra-
 ctum; hoc est, prædestinationem meam si-
 mul pono, simul tollo. Quid ita? quoniam
 ab eâ divello quod divelli non potest, quod
 est cum eâ necessariò connexum, & sine quo
 stare nequit ex Dei mente ac decreto. Atque
 ita dum Theologum ago, imperitè ratioci-
 nor, & ut homines solent Theologorum
 armis haud satis instructi. Etverò, inquit
 S. Prosper, non nos Deus prædestinavit ex
 mente ac libidine nostrâ, atque ita ut libe-
 ram unquam peccandi potestatem prædesti-
 natio nobis nostra concedat. Cælesti nos
 gloriæ destinavit, sed ut ratione præditos,
 ut liberos, ut meriti capaces, & quorum est
 cæleste Regnum armis expugnare, aut mer-
 cedis nomine consequi. Istuc ipsum est
 quod sacræ litteræ omnes docent. Haben-
 dum igitur pro certo, bonum humanæ ra-
 tionis usum, obsequium voluntatis, merita
 acquisita, acquisita dico per gratiam, Deo
 que juvante, opera bona, virtutes, facta, bo-
 ni studium, odium & fugam peccati, hæc, in-
 quam, omnia, prædestinatione nostrâ, si su-
 mus

mus in salvandis, includi. Quin meritò dicatur, elucere in eo ipso Creatoris nostri sapientiam, qui nos prædestinavit ratione & modo tam consentaneo tamque apto naturæ nostræ. Ex quo efficitur, superbam illam confidentiam, per quam Deo salutem nostram permittimus, abjectâ curâ illius omni, sibi utique apertè contrariam esse quoad vivendi rationem, & eum hominem, qui eo vitio tenetur, dum directâ viâ, sibi à Deo præscriptâ, discedit, aberrare, conturbare seipsum, atque ut Prophetæ verbis utar, secum in flagitiis suis non consentire. *Et mentita est iniquitas sibi.* Non hæc satis sint ad cavendum tam crassum, tam apertum errorem?

At, si malo principio nititur error ille, effectus habet non minus funestos; atque hoc loco attentionem vestram omnem postulo. Quo enim evadit perniciosum illud dogma, ex quo salutis nostræ curam omnem Deo permittimus, in eoque acquiescimus, quòd fuerit ab illo constitutum? ad duo mala æque periculosa, & vitari nequeunt; eò nimirum ut in homine christiano bonorum operum ardorem planè restinguat, & ipsius licentiam & impietatem foveat. Dixi superbiam illam confidentiam restinguere bonorum operum ardorem; hæc est prima ac potissima ipsius proprietas, quod argumento est, eoque aperto, illius auctorem ac fon-

tem, Deum non esse. Etenim quo quo sensu rem intelligas, quo quo modo prædestinationem spectes in Dei mente, ad eam regulam, à qua nobis decedere non licet, semper revertendum, si videlicet prædestinationem nobis fingimus, quæ ad christiani fervoris imminutionem, & ad officiorum negligentiam nos inclinet, quantumvis speciosa sit, falsam & commentitiam formam illam esse. Vel si videatur illa Patrum omnium testimonio subniti, fallimur utique & perperam eorum mentem interpretamur. Quid ita? quoniam non intelligimus, prout intellexit Petrus Apostolus, cui magis cognita res erant atque perspecta, quam nobis, earumque notitiam omnem quam habuit, ad excellentem hanc retulit conclusionem.

1. Petr. 1.

Quapropter, fratres, magis satagite ut per bona vestra opera, certam vestram vocationem & electionem faciatis. Quasi dicat, quid juvat, Philosophorum ritu, argutius disputando, electionem & prædestinationem vestram (quod semper frustra, imò perniciosè à vobis fiet) scrutari? quin id potius studetis; quid? ut electionis hujus vestræ fructu non careatis immortalis. Ut multis operibus bonis insistatis, quæ prætermittitis inconsultè, dum interea vanis altercationibus & argutiis tempus consumitis. *Quapropter magis satagite ut per bona opera, &c.* Atque hac notà maxime in-

insigni, si Theologis credimus, dignosci potest in rebus ejusmodi, quæ gravissimi momenti sunt, & dignosci turò, quid solidum insit ac verum: quid inane ac falsum. Mentem aperio. Sana sit nec ne doctrina quæpiam de divinâ prædestinatione, dubitatis, & seu ex privatâ animæ vestræ utilitate, seu ex Pauli præscripto, vultis istuc cognoscere, *Omnia autem probate.* Aio ego, hinc æstimandam eam esse, Præparatne humanum pectus doctrina illa ad serviendum Deo? an ad id invitât? an ad id instigat? an illius studium injicit? an acuit illa, firmatque mentem & voluntatem eâ de re susceptam? jam minus ex eo suspecta esse debet. At, nihilne perficit ex iis quæ dixi? suspectam eam esse oportet; & quantumvis insignitas veritatis notas habeat, ab eâ tanquam à scopulo declinare. Ad eam quippe normam Lutheri & Calvinii opiniones exegit Ecclesia in suprema Synodo. Damnavit illas & anathemate percussit. Quid ita? quia videlicet per causam prædestinationis efferendæ, in occultum bonorum operum contemptum homines adducebant. Et verò annon alteruter è famosis illis novatoribus, sectæ suæ principiis insistens, per quàm lepidè de peculiari aliquo pietatis officio christianos Auditores urfisset è superiore loco? postquam significasset divinam prædestinationem ejus esse naturæ, ut ab-

1. Thes. 1.

solu-

solam hominibus agendi necessitatem imponat; actiones nostras omnes bonas & malas in eo demum verti, quod est à Deo aternitate ab omni decretum. Nobis huic decreto subjectis liberum jam non esse, bonum eligere, aut devitare malum. Amisum esse liberum arbitrium, atque adeo præcepta legis, iis, qui ea non observant, impossibilia esse; his fundamentis positus, non fuisset, inquam, alterutrus cohortatio secundis auribus accepta, si verba faciens de pœnitentiæ necessitate, concionabundus dixisset, contendite, fratres; abrumpite vincula queis jacetis constricti: asserite vos in libertatem: subducite vos pravæ occasionis flagitiis vestris nuntium remittite. At enim potuisset quispiam, oratorem interpellans, reponere, quid istuc orationis est? Si peccatum meum in immutabili illo divinatorum decretorum ordine constitutum est, qui possum nuntium illi remittere? qui possum contra non ei nuntium remittere, si de meâ salute est decretum. Si non sum è prædestinatorum numero, qui possum redire meliorem ad frugem? si sum è beato illo salvandorum grege, qui possum è vitis non emergere? quid ergo verbis opus est, quid cohortatione ullâ, cum mihi, te ipso auctore, necessitas imposita sit alterutrum efficiendi? Deum dicis unum, applicare me ad bonum; quid verbis igitur est opus ve-

hc.

hementibus, queis me ad illius electionem cohortere? tali responso non defendisset flagitiosam vitam mortalium teterrimus, adversus severissima novellæ hujus, ac, si Deo placet, purioris sectæ placita?

Inde erat, quòd ex iis qui conciones habebant ad populum (notavit hoc doctissimus Cardinalis, ætatis nostræ decus & ornamentum, nec non Ecclesiæ Catholicæ acerrimus defensor) inde erat, quòd purioris hujus & emendationis doctrinæ disseminatores, seu potius hujus hæreseos ministri, cohortationibus fermè nunquam utebantur, cum, ex officio, de divinis rebus verba factitabant. Auditoribus suis assiduè inculcabant altam illam ac profundam DEI judiciorum abyssum : incuriebant illis eorum terrorem : jubebant admirari venerandam illam inæqualitatem, qua ex aliis *vasa* Rom. 9. *ira, vasa misericordie* ex aliis fiunt. Verumtamen vix committent illi, ut commoverent paulò acrius de privatis cujusque officii, aut, ut inordinatos eorum mores exprobrarent ad pudorem : si fiebat id nonnunquam, fiebat languidè, ac repugnanter, quasi sentirent loqui se pugnantia; & agnoscerent ipsi, magnos illos ac vehementes indignationis, exprobrationis, comminationis, & objurgationis motus adversus homines nequam, sacris libris asperfos tam convenienter, & in quibus prophætæ vim
illam

illam & gratiam omnem cælestis illius spiritus, qui eos afflabat, exeruerunt, quasi, inquam, intelligerent ipsi, cuncta hæc non consentanea illis esse. Quamobrem? quoniam non valebant hæc nisi apud eos, qui libertatem admitterent, quam evertere studebant illi; cujus umbram duntaxat & nomen retinebant inane. Eò tandem sunt progressi, ut, ne dissentirent à seipsis, & errorem alio errore tuerentur, docere scripturæ etiam publicis non dubitaverint, opera bona non venire in salutis nostræ partem, totumque prædestinationis negotium, ad caput unum revocari, ad simplicem dico Christi meritorum *imputationem*; ut satis hoc foret ad salutem, si quis crederet, & interiore fidei spiritu certum atque exploratum haberet, se justificatum reipsa & prædestinatum esse. Ars mira profectò, & explanandæ salutis viæ valde accommodata; ac cujus adminiculo percommode in eâ ambularent non languidi solùm & imbelles, verumetiam flagitiis omnibus homines cooperiti. Quæro autem ex vobis, an vel istud unum ad eos falsi convincendos non factis sit?

Dicat aliquis, doctrinam illam, dum cuncta refert in Dei prædestinationem, permittitque nihil humanæ libertati, magis valere ad hominem deprimendum, ejusdemque superbiam frangendam. Ego verò non factis

tis intelligo, Auditores, quâ fieri possit, ut tam inani difficultate impediri se quis finat & in errorem abduci. Qua enim in re sita est vera hominis depressio? nōne in eo, inquit Bernardus, ut habeat quod exprobrat ipse sibi? ut habeat unde pœnitere, unde accusare, unde condemnare se possit; ut peccatum semper intueatur velut amplam pudoris materiam, ut malitiam & infidelitatem pœnâ dignam; ut non possit non dicere contra se ipse testimonium illud, peccando pugnasse se Dei consiliis, ejusdem gratiæ defuisse? en, ex sacris litteris omnibus, quod peccatoris superbiam contundat ac frangat. Quî possit autem ita de se sentire, si eo errore sit imbutus quem impugno? si ea mentem occupavit cogitatio, non potuisse caveri malum, quomodo sibi illud exprobrabit & crimini vertet? si persuasum est illi, flagitium illud suum habuisse necessitatem fati, quod non sit penes se, quis ab eo impetret, illud ut confiteatur? quid non possit afferre Deo, ut invidiam illius à sese culpamque omnem amoliat? non id mali à Catholici doctrinæ principiis fidēque communi metuendum. Deum enim his verbis compellamus; sic est, Domine, imperium tuum rebellis detrectavi. Vocasti, nec fui tibi dicto audiens. Ingratus sum, fateor, ac perfidus; &, quod pudorem incutit gravissimum, eò sum tantum

de

devolutus, quia volui, & auxilio tuo subnixus ut eram, poteram nolle. Dum ita loquimur, deprimimus & abjicimus nosmet ipsi. Atenim qui simplice illâ discedit fidei viâ, alium, planèque diversum sermonem instituat necesse est. Dum se ipsum accusare debet, Deum accusat. Deum flagitiorum suorum auctorem facit. Quod vitiosus, quod violentus est, Deo tribuit. Sic libertatis usu sublato, non modò non deprimere seipsum homo christianus, sed & erigere se, inque Deum ipsum insurgere docetur.

Præterea sanum ut sit dogma quodpiam, non satis est ad nos deprimendos esse idoneum. Humiles nos efficiat simul & servidos oportet; humilitatem, quam edit nobis, ni subsequatur fervor ille, vana est ac mendax hæc animi demissio, certumque ad exitium nos trahit. Sola autem Catholicorum hoc habet doctrina, ut hæc duo conciliet, fervorem dico & humilitatem; quoniam sola est, apud quam perfectum illud prædestinationis ac libertatis fœdus reperitur. Videbatur quippe pelagianum dogma, vires homini dum tribuebat agendum, è Dei non pendentes auxilio, addere illi fervorem, sed nimirum dabat id unde se se insolentius efferret. Calvinus Dei prædestinationem ut extolleret, liberum arbitrium perimendo, hominem in speciem

ciem deprimebat, sed omnem adimebat
reapse bonorum operum praxim. Quid
Ecclesia? mediam inquit, inter devios illos
calles, viam, & cælestis Rectoris sui ductu,
qui spiritus est veritatis, doctrinam tradit,
per quam & christiana retinetur demissio,
sine ullo fervoris dispendio, & fervor acui-
tur in nobis, citra ullam christianæ demis-
sionis jacturam. Doctrina illa, ea ipsa est
quam nunc trado. Ut impleatur videlicet
divina prædestinatio, laborandum esse no-
bis, operâ nostrâ cum divini Numinis operâ
collatâ.

Quodni fit, non deficimus solum ipsi, &
sensim obimus officia christiana remisè, sed
in gravissima etiam flagitia, quod est conse-
quens, prolabimur. Nam dogmate illo
sequioris hujus disciplinæ semel constituto,
si fert istuc Dei voluntas, si fuit istuc ab ipso
prævisum, non posse non converti homi-
nem improbum, atque adeò tempus illud
non nisi frustra præverti, quò non procur-
titur? rapi nos sinimus violento cupidita-
tum æstu. Fœdissimis obsequimur appeti-
tionibus: modum non ponimus ullâ in re.
Hinc dura illa prædestinationis dogmata,
ex certâ profanæ sapientiæ ratione, nec val-
de obscuro utilitatis cujusdam studio, flagi-
tiosi & impii homines probare semper visi
sunt atque defendere. Quamobrem? quo-
niam vel in ipsâ opinionum illarum asperi-

R. P. *Reurd. Quadrages.* A a tate

tate habebant hi unde se consolarentur, inordinatos suos mores & importunissima sua flagitia sibi ipsis probando. Agebatur enim cum iis præclare, quòd illud prædestinationis mysterium ita proponeretur ipsis, ut miseratione viderentur quàm reprehensione digniores. Ut flagitiorum, quibus dediti essent, abstersâ turpitudine, ipsorum pudori consuleretur; ut suggererentur voces, queis noxas faciliè ipsi suas confiterentur, ad hunc modum. Peccavi, fateor; at defuit mihi auxilium cæleste. Ut potestas daretur violentis animi motibus se permitendi, maledicendi, petulanter & impudicè vivendi, nec fas esset quicquam illis exprobrare, nisi quòd flagitiis his se omnibus obligassent in Adami personâ, primigeniam illam noxam, quæ nobis exitium attulit, cum eo, aut per eum potius, admittendo. Istuc autem faciliè agnoscebant & fatebantur haud gravatè, labis hujus contagione ad universum mortalium genus pertinente. Contrâ verò Ecclesiæ doctrina scrupulorum & anxietatum fons illis ingens erat; quoniam opponebat semper malum illum libertatis usum, quem excusare ac defendere non poterant. Hæc illos revocabat ad ordinem, coarguebat, convincebat, condemnabat, atque adeò odiosè interpellabat nequioris vitæ dulcedinem. Illa, cum nihil exigeret, nisi ut sortem suam de-

plo-

plorarent illi calamitosam, ut omnipotenti se Deo obnoxios agnoscerent atque subiectos, perplacebat ipsis utique. Non recusabant abjicere se ac demittere in hujus majestatis conspectu, modò contentus eo esses, nihilque exposceres insuper.

Inde etiam est, quod magis solutis ac corruptis aetatibus, quaestiones illæ de prædestinatione liberòque hominis arbitrio majorem venere in contentionem & controversiam, visæque ad præsentem seculi morem & ingenium magis accommodatæ. De iis ut disputarent, sumpserunt hoc sibi illi, vel illæ etiam ipsæ, quas minus decebat loqui. Vanam illam scientiam affectarunt nominatim ipsis interdictam à Paulo: disertæ factæ sunt circa debilem summæque à Deo pendentem hominis naturam: eo de argumento differere, pars illis pietatis fuit, quæ & recidit ipsa tandem ad commentitiam hanc & verbosam humilitatem. Mihi autem, fateor, christiani Auditores, adeò non imposuit sermo ille, ut facere vix unquam potuerim, quin esset mihi valde suspectus. Sat enim notum est quorsum evadat is, & ex speciosâ illâ humani generis infirmitate, quàm pravè flagitiosi impiique homines argumententur. Summam infirmitatem, ad quam sumus per peccatum redacti, verbis deploret quispiam virtute summâ præditus, & officiorum apprimè retinens; habet ejus

oratio quod moveat; quid ita? quoniam vita sanctior, animi recta & verè catholica sentientis index est & testis. At prædestinationis mysterium, humanamque infirmitatem dum assiduè ingerit & inculcat homo vitiosus, mihi haud parvæ dat offensionis ansam atque scandali. Nam, ut mittam scriptari, quid ille pravè colligat, non possum non perspicere quid inde colligi ab eo atque inferri queat. Quò autem non feratur hæc conclusio? iterum dico, nescit tantopere philosophari, nescit ostentare ingenium & doctrinam homo christianus simplicitatis amans & recti: novit ille quid præcipiat, quid vetet Deus, in eoque salutis spem collocat: ibi anchoram figit. Sed præcepto, spèque illâ positâ, scit suum esse moderari cupiditates suas, facta sua omnia præstare, atque ita non hominum modò censuram, sed & Dei ipsius iudicium vitare. Igitur non argumentando ac disputando, christianam ac veram deprehendit philosophiam sitam in eo, ut se in officio contineat, & vivat integrè. Etverò quò res humanæ fuerint loco, si norma illa ac regula tollatur? si mundi hujus aspectabilis administratio, in principio illo vertatur, homines, positâ illâ Dei prædestinatione, non esse suæ voluntatis arbitros? quò recidat, non dico Religio christiana, sed politia ipsa, qua Regna stant & respublicæ omnes? quæ pro-

probitas inter mercatores? quæ fides inter conjugatos? quæ submissio in populis? quæ moderatio in præpositis? dicat ille, abripuit me iracundiæ vis, nec sum mei compos. Ille, dominationem non fero patienter, nec sum natus servituti. Hic, satis efficax me gratia nondum excitat ad alienum æs dissolvendum. Expecto, dicat illa, ut datam connubii fidem retineam, dum Deo permovere me libeat. Hinc autem quam rerum perturbationem, quam depravationem morum consequi necesse est? satis istuc intelligitis, Auditores, atque utinam morbus ille, qui seculum hoc nostrum nimium valde incessit, planè illud non corrumpat, faciâtque consummata iniquitatis seculum! certè quidem constat, horrenda, quæ ex doctrinâ illâ consequuntur, mala, paganos ipsos animo prospexisse. Eam enim ob causam, Auctore Augustino, cum Ciceroni mentis acies hebetior esset, ad conciliandam cum Dei præscientiâ libertatem hominis, sibi que alterutrum negandum duceret, de divina præscientiâ maluit, quàm de humana libertate dubitare. Quid ita? quoniam hominis libertatem retinendo, morum, virtutum, & officiorum fundamentum retinebat ac basim. *Nos autem, addit Augustinus, utramque complectimur; illam, ut bene credamus; istam, ut bene vivamus.* Quod de præscientiâ dixit Augustinus, de

Cic. l. 2. de
divin. 18.

prædestinatione, & jure ego multò potiore dixerim.

At, inquiet fortassis quispiam, liberum illud arbitrium, illa cooperatio nostra, dat nobis locum gloriandi. Si justi sumus Deique filii, respondet Augustinus, non nos habere oportet unde in eo, quemadmodum

3. Cor. 10.

Paulus, & per eum gloriemur? *qui gloriatur, in Domino gloriatur.* Nonne ita sancti gloriabantur, & nominatim Propheta? *In*

Psal. 55.

Domino laudabo sermones meos. Hoc est, in Deo de meis operibus gloriabor. De

Augustin.

meis operibus; quoniam in iis edendis, Deum unum spectavi. In Deo, quoniam unde illa ederentur, ab eo accepi. *Et in Deo, & meos; in Deo, quia ab ipso; meos, quia accepi.* Nonne eam ob causam, ait idem sanctus Doctor, opera nostra bona, quæ totidem sunt accepta à Deo beneficia, in meritis etiam nostris censentur; & cum nos remunerat, beneficia in nobis sua remunerat. *Coronat in nobis dona sua.* Nul-

Eccles. 35.

quam veritum est, concludit Augustinus, in Deo gloriari, cum è contrario constat, ni suppetat nobis, unde in Deo gloriemur, nos ab eo reprobandos. Væ nobis, ait Bernar-

Bernard.

us, si appareamus in Domini conspectu præsumptionis & superbiæ pleni; ætiam væ etiam nobis, si appareamus in ejus conspectu meritis & operibus destituti. *Felix Ecclesia, cui nec merita sine præsumptione, nec præ-*

præsumptio sine meritis deest. Habet unde præsumat, sed non merita, habet merita, sed non ad præsumendum. Unde consequens est, arcana quadam Dei arte, haurire illam ab ipsâ etiam præsumptione suâ, sanctimoniam suam, utpote quæ in uno Christo nixa sit atque fundata; ejusdemque merita, gloriæ illi segetem esse apud Deum, quoniam nascuntur illa ex libertate divinæ voluntati perfectè plenèque subjectâ.

Ita christianum quemvis hominem ratiocinari oportet. Spe simus igitur in Deum defixâ, sed animo simul viligi & arrecto ad salutem, ut divinis consiliis respondeamus. Quisquis aliam inibit viam, in præsumptionis vitium incurret. Scitis autem, christiani Auditores, qua ratione coarguet olim Deus ac convincet præsumptionem illam nostram? per nosmetipsos videlicet, ex ipsis opinionibus nostris, ex confessione nostrâ ipsâ, ut servum illum Evangelicum. *De Luc. 19.*

In aliis enim negotiis omnibus, quamquam persuasissimum sit nobis de providentia & prædestinatione Dei, nihil negligimus eorum, quæ sunt in potestate nostra; plures etiam quàm satis est, vias & rationes inimus; molimur quiddam, in quo fortunæ & honoris nostri interest? tametsi dubium nobis non sit, prævisum esse à Deo suscepti hujus exitum, notatúmque in ejusdem prædestinationis ordine, curam tamen

omnem in eo adhibemus, utimur gratiâ
 omni quâ valemus, occurrimus incommo-
 dis omnibus, obstacula removemus omnia.
 Quin & ardorem illum nostrum, studium
 illud acre in sapientiâ ac virtute ponimus.
 Quid sit, inquit, futurum, novit Deus;
 at vult ille idem mihi ut non desim; neque
 enim is ego sum, propter quem miracula pa-
 trare eum oporteat; illaque ipsa Dei præde-
 stinatio invitât me ad iis præidiis utendum,
 quæ mihi suppeditat eam in rem, quam sum
 aggressus. Ita argumentamur, & quidem
 in eo probè. In una salutis procuracione,
 longè alia nobis ac diversa mens est. Tanto
 rei summam volumus penes Deum unum
 esse; acquiescimus in ejus providentiâ, dum
 interea hæremus desides ac tranquilli.

En autem christiani Auditores, quod dam-
 nationis nostræ, in Dei judicio, velut com-
 plementum erit. Illa nostri nobiscum pug-
 na, illa opinionum nostrarum repugnantia,
 vehemens illud rerum temporalium studi-
 um, ignavia illa, illa salutis incuria; en, quæ
 Deus os nobis occludet; en, quæ nihil
 erit unquam quod opponamus. Quid fa-
 cere nos oportet? accipite præclaram mo-
 rum regulam; atque utinam animis illam
 vestris altius insculpere valeam. Percipite
 eam diligenter. Terrestria negotia sic cu-
 ramus, quasi nulla sit neque providentiâ,
 neque Dei prædestinatio, ac cuncta sint in
 nobis

nobis unis sita, & salutis curam gerimus, quæ si credita nobis non esset, & cuncta sint in Deo uno sita. Alterum altero corrigamus; alteriusque immoderatio, alterius defectum suppleat. Ita nimirum negotia curemus terrestria, ut ea paulò permittamus magis divinæ providentiæ, in quo, cum salus agitur nostra, modum non servamus; salutemque curemus majore illo studio & sollicitudine, quæ in terrestribus negotiis obeundis nimia esse solet. Temporalia geramus negotia majore in Deo fiduciâ, majore Dei voluntati submissione, ut agnoscere videamur, sine ipsius ope, curas nostras omnes supervacaneas esse; operam salutis nostræ impendamus, animo simus in nosmetipsos intentione, majore nostri diffidentiâ, majore virtutis studio, ut agnoscere videamur, sine opera nostra salutis nostræ negotium nolle Deum perficere. Hæc duo si conjuncta habeat vitæ nostræ negotium nolle Deum perficere, Hæc duo si conjuncta habeat vitæ nostræ ratio, non dubium est, quin optatum Christianæ sanctitatis apicem attingamus. At enim ad illam maximè Christi quæstionem, ad eam voluntatem, cujus ipsi velut obsides sumus, semper revolvamur oportet: *Vis sanus fieri?* non libet levare morbo illo vereri, qui animæ meæ certa perniciæ est ac pestis? levare effrenatâ illâ cupiditate? amoribus illis inconcessis? pudendo illo vitio?

nunquamne ex eo emergam? nunquam id ut fiat providebo? nam sapius à nobis ipsis istuc sciscitando, sapius boni hujus necessitatem retractando nobiscum, incipimus velle, & sapius volendo, cum sit voluntas illa sanitatis nostræ, imò conversionis ipsius principium, eò tandem pervenimus. Hac via vitatur præsumptio: diffidentia ac desperatio vitari quæ debeat, proximum est ut ostendam.

PARS II.

Scitum est illud, & cunctis prudentiæ legibus fundatum placitum, in habendâ deliberatione, ordiendum semper ab turis & apertis, ut de dubiis & perplexis post demum decernatur; & est hominum haud infrequens error, ut in vero investigando, si quid occurrit obscuri ac dubii, statim arripiant, unde in apertis etiam certisque rebus molestiam sibi certam aspergant. Error ille, qui tam exitiales habet exitus, is ipse est, in quem circa prædestinationis mysterium incurrimus. Planum facio quid velim. In prædestinatione spectatâ quoad nos, est quid incertum, est quid certum; quiddam evidens, quiddam obscurum ac tectum. Hoc evidens est & apertum, Deum, quoquo tandem modo homines salvos præstet, summè bonum & misericordem Deum esse, ac, si contingat excludi nos beatorum certum, tribuendum hoc inertiae & incuriæ nostræ, per-

per quam est factum, ut oblata à Deo salutis perfidia & auxilia, caruerint effectu suo. Est hoc fidei nostræ non dubium dogma, quod & faciliè percipimus. Est autem incertus & occultus modus, quo Deus homines prædestinat. Cur benignius cum nonnullis agat, quàm cum aliis; cur hos potius, quàm illos eligat, cur non ea semper largiatur gratiarum auxilia, quæ possit planè largiri; sunt enim hæc, quæstiones illæ profunda, de quibus Cælestinus primus loquitur, quas in sacris litteris non satis explicatas habemus, & vult Deus spectari à nobis, ut arcana totidem, quorum notitia est illi uni reservata. Inde est, quod Ecclesia ipsa, nihil super eâ reprountiavit, maluitque nos relinquere suspensos & incertos, quàm immensa illa & obscura Dei consilia scrutari.

Jam verò animum advertite, christianæ Auditorès; quod non capiunt angustia mentis nostræ in hoc prædestinationis mysterio, quod in dubium vocamus, hoc ipsum nos angit ac turbat. Contra verò quod in eo percipimus, de quo non ambigimus, vim habet magnam ad solatium & robur animis nostris adhibendum, ad caliginem offusam iis discutiendam, ad formidines anxias & acerbis à nobis depellendas.

Igitur ex divinis consiliis si vitam degerent Christiani, alterum altero emendarent, suavissimisque illis dogmatibus ad spem nostram

stram

stram partim acuendam, partim firmandam, nobis à Deo revelatis, tanquam armis instructi agras illas cogitationes ac diffidentias, quæ dubitationibus summum nituntur, amoverent. Quid autem sit? viam inimus omnino contrariam. Dubitationes illas falsas & inanes trahimus in tentationum molestias, contra fidem à Deo toties nobis datam; nescio an satis intelligatis, quid velim ac quoniam in prædestinationis mysterio certa capita sunt, quæ superant captum nostrum, quæ nos conturbant, quæ nos perterrent, iis ita occupamur, ut dubitemus de sincero Dei in nos amore; ut credamus noluisse eum salvos nos fieri; ut ad desperationem, quam extrema plerumque flagitia consequuntur, tandem adducamur. *Disparantes semetipsos tradiderunt impudicitia, in operationem immunditiae omnis.* An est potest magis periculosus, magisque funestus error? quapropter tale ac tantum malum ut caveamus, hæc principia duo tenere nos oportet, quæ in Evangelio nobis hodie proponit Ecclesia. Divinam videlicet bonitatem, & liberum nostrum arbitrium. Divinam bonitatem, cum Paralytico præsentem medicinam offert Christus; liberum arbitrium, cum conditionem hanc apponit, ut velit sanari: *Vis sanus fieri?* divinam bonitatem, quæ Deum nobis præstat. Liberum arbitrium, quo fit ut damnationem nobis

Ephes. 4.

bis nostram ascribamus. Quæ duo languo-
rem illum pellere debent, quem nobis af-
fert ignavia nostra, prohibetque, ne vitiis e-
mergamus. Sic enim argumentor, & ar-
gumentari quemvis Christianum oportet.
Occultas vias & rationes, quas DEUS iniit
ad salutem meam constituendam, nec novi,
nec meum est illas perscrutari, at certò scio,
Deum bonum esse, illudque prædestinatio-
nis mysterium, quod mihi primâ specie
tam formidolosum videtur, ipsius misericor-
diæ mysterium cum primis esse. Scio, atque
hoc ipsum reficere me vel maximè, & su-
stentare debet, huic prædestinationis my-
sterio esse consequens, salutem meam penes
Deum esse. Hoc scio, & ab eâ mente, quæ
Pauli Apostoli fuit, nunquam desciscam.
Scio, aiebat is, cui depositum meum credidi,
atque hæc notitia qua nitior, fiduciam meam
ita corroborat, nihil ut eam convellere pos-
sit & labefactare. De Dei bonitate an dubi-
tem ego, ni ejusdem naturam, atque ut
Augustinus loquitur, ipsius essentiam revo-
cem in dubium?

2. Tim. 1.

Igitur quisquis de Deo sermonem ha-
bens, durum illum mihi ac crudelem descri-
bit; Deum, qui eò me creavit, ut æternis cru-
ciatibus addicat; qui salutem meam in iis
ponit rebus, quæ fieri à me nec possunt, nec
ut possint, adjuvet, certum ac paratum, ni fi-
ant, pœnas nihilominus à me reposcere;
Deum

Deum denique hominibus à se creatis ita utentem, ut nullus sit tantisper æquus ac metis pater, quem non pudeat talem erga liberos suos se præstare (hanc enim Dei speciem fingit Calvinus, eaque continet omnia prædestinationis, ex ipsius sectæ decretis) quisquis, inquam, Deum mihi describit ac depingit ita comparatum, non debeo turbari multo minus desperare. Habeo enim unde falsi convincatur, unde commentitia hæc delectur Deo que injuriosa species. Dicam, non is est, qui me finxit & fabricatus est Deus. Si talis esset qualis exprimitur, non jam possum amare illum: si amare non possum, non jam Deus is meus fuerit, neque *opus ego manus ejus*. Non is est Deus, quem invocare sacræ me litteræ docent, ut salutis auctorem

Job. 14. *meæ. Deus salutis meæ.* Ita comparatus, ita in me animatus Deus, damnationis potius meæ fuerit Deus. Verum quidem est, *terribilem eum esse in consiliis suis*; at, non minus verè dicatur, ejusdem consilia, summè amabilis Dei consilia esse, ipsiusque misericordiam, hac saltem in vitâ justitiam ejusdem semper vincere ac superare; si autem talis fingatur Deus, qualem diximus, non misericordiam ejus solum vincat ac superet, sed & prorsus extinguat ipsius justitia; ac Deus, divinissimâ suâ proprietate, si fas ita loqui, spoliatus, jam sit, quoad me, pars aliqua sui duntaxat. Timeam illum,

lum, at eo metu, quo Dæmones eum tremunt. In eum credam, at ejusmodi fide, ex qua non nisi odium nascatur. Quoquo autem modo res à me sumantur, prima hæc à Spiritu sancto mihi tradita regula est, *ut de Domino semper sentiam in bonitate*; & si prædestinationem informo, quæ cum ea regula non consentiat, falsam eam esse & commentitiam concludam necesse est, atque ut talem rejiciam. Amplius dico, ac contendendo, illud prædestinationis mysterium habere unde nos consolemur, ne dum turbemur. Quod ut persuasum habeamus satis est meminisse, mysterium esse charitatis illius æternæ, qua nos dilexit Deus; *In charitate perpetuâ dilexi te*. Igitur mysterium hoc incomprehensibile possum admirari; possum exclamare cum Apostolo, *ô altitudo!* at vox proximè sequens satis ostendit, nihil in eâ profunditate, nihil in eâ inesse abyssu, propter quod animum despondere nos oporteat. *O altitudo divitiarum!* potest enim divitiarum abyssus movere admirationem, non animum ita debilitare ac frangere, ut despondeat, ut concidat. Hoc enimvero fundamentum illud est, quo nixam esse volebat Petrus Apostolus interiorum fidelium pacem. *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi est cura de vobis*. Quasi dicat; deponite, quæso, fratres, ac deonerate sollicitudines & angores vestros

omnes

Sap. 1.

Jerem. 3.

Rom. 11.

1. Petri. 5.

omnes, quibus sustinendis fieri potest ut
 parts non sitis. In quem autem? in Deum
 vestrum, qui animo est in vos planè patrio,
 qui vestri curam nunquam est abjecturus.
 Fateor, salutem nostram in eo positam esse,
 imò magis ab eo, quàm à nobis eandem
 pendere. At nonne id ipsum lætitiæ nostræ
 cumulum afferat, quòd possimus Deum huius
 etiam verbis compellere; *in manibus tuis*
sortes meæ. Est in te posita, Domine Deus,
 non dico temporalis meæ fors, sed & æterna.
 Ut fas mihi sit arbitrium sortis meæ trajicere
 in alium, ubi tutior sit quàm in Dei, æquè
 potentis, æquè boni ac fidelis, manibus? si
 esset in meis, quo meæ res forent loco? qua
 sum inconstantia ac fragilitate, quo niterer
 præsidio, qua in re spes meas defigerem?
 quid Christiano jucundius, quàm Deum, ut
 salutis suæ custodem, ac veluti depositari-
 um spectare? & peccatori maxime invete-
 rato, quanta spei seges enaleatur ex ea cogi-
 tatione, salutem suam in Dei manu
 positam adhuc esse; potestne gravius ple-
 tere, quàm si tantæ rei curam illic commi-
 tat, ipsum ipsi permittendo? & an non ita
 se gerit Deus, cum in hominem maxime
 profligatum & impium omnes severioris
 suæ justitiæ aculeos exercet? nonne id ex-
 perimur quoties è peccatorum emerfi eorum
 primo reviviscens anitæ motu feritatis
 Dei sinum, amissam assiduo mundanorum
 ho.

Psal. 20.

hominum usu, salutem quæsituri? ac si de se ipsi testari velint homines impii, nonne agnoscant ac fateantur quamquam inviti, ultimum veluti gradum quo perveniunt eò ut obdurescant, pessimam hanc conclusionem esse, qua colligunt illi, nullam sibi deinceps in Deo positam salutem, nullam nisi frustra ab eo sperari ac peti posse? magni igitur nostra interest, pendere salutem nostram à DEO, eundemque de ea priorem statuere, præparatione illa gratiarum, quam Augustinus prædestinationem appellat.

At enim sanctis terrorem incussit hujus mysterii consideratio; ac si sanctos perterrefecit, cur non impios agat in desperationem? addo verbum unum ad mores vestros informandos, christiani Auditores, & probatione maximè invictâ concionem concludo. Fateor tremuisse sanctos in hujus mysterii cogitatione defixos: at tantum abest, ut, quæ causâ terrorem ipsis incussit, desperationem nostram excuset, illam potius ut damnare contendam. Cujus rei facilis est & aperta ratio. Tremuerunt illi videlicet ob id unum, quod mysterium illud è Deo jam summopere pendens, intellexerent cum libertate insuper suâ, quàm flagitiorum omnium fontem putabant, necessariò conjunctam esse. Hoc ipsum autem salutis desperationem, inexcusabilem reddit. Quid ita? quoniam vel ex eò uno,

R. P. Bourd. Quadrages.

Bb quod

quòd humana libertas venit in prædestinationis partem, consequens est, si cælesti excidimus gloriâ, jacturam illam tantam nobis unis, qui eam volumus, attribuendam esse. Libenter istuc inficientur homines flagitiosi; atque hæc est eorum ars una, ut persuadere nobis studeant, salutem in mundo, certè in quibusdam mundi statibus, possibilem non esse, quòd liberius, quasi pro suo jure, nullum non audeant, nullum non moliantur flagitii genus. Atenim prætextum illum Deus vel maximè diluit, cum gravissimas has minas peccatoribus intentat in sacris litteris: *Vocavi, & renuistis: ego quoque*

Prov. 1. in interitu vestro ridebo. Neque enim dicit, vocavi, nec me sequi potuistis: ex quibus verbis salutem nostram, quamquam Deus, præstare cogeretur; nos contra eum veluti causam obtineremus, sed *vocavi, & ad me venire noluistis; hoc est, noluistis efficaciter, noluistis omnino, noluistis constanter, noluistis eo modo, quo cætera perficere velle solebatis, cum simulata non erat voluntas vestra.* Hoc autem constituto, positum fuisse in nobis istuc ut vellemus, quid aut erat, aut est adhuc causæ, cur desperemus? si ad parandos sibi honores amplasque fortunas, satis sit id velle, quis nostrum eo pervenire desperet? *vide, frater, inquit Augustinus, si labor est, ubi velle satis est Dam-natis desperationem affert hæc cogitatio,*
po-

poteram saluti consulere, nec volui. Quid dico? non inde tantum nascitur eorum desperatio, sed ex hac alia cogitatione, saluti ut consulerem, erat in me situm, at nolui; jam, cum sit istuc in optatis, non est in me situm. Nunquam autem talis est, quandiu vivimus, sortis nostræ ratio: fas enim nunquam est dicere, volo, nec possum: certò semper dicere nos oportet, istuc possum adhuc, quæ Dei singularis est in me benignitas, hoc unum super est, ut velim. En argumenta, queis olim Deus convincet anxietates nostras, aut fœdam potius morum nostrorum dissolutionem, cujus causa est anxietas ac desperatio illa, quam impugno. Frustra causabimur salutis difficultates: potuistis illas superare, respondeat DEUS, at noluistis. Illaque salutis, si superis placet, insuperabilis in mundo difficultas, non modò nos non excuset apud Deum, sed & primum futura est, auctore Chrysofostomo, damnationis nostræ instrumentum. Etenim ante omnia scire, credere, & persuasum habere nos oportebat, salutem in mundo, certisque vitæ conditionibus, ad quas eramus à Deo vocati, possibilem nobis esse. Igitur quòd eam finxerimus supra vires nostras esse; quòd spe Christianâ funditus eversâ ac profligatâ, res nobis redierit ad desperationem, hoc, inquam, primum ac potissimum erit subeundi à nobis iudicii caput.

Salutem adipisci volumus, quis enim tam infans, istuc qui nolit? at volumus voluntate generali & incertâ: consistitur in votis quibusdam vagis, nec descenditur unquam ad certa salutis præsidia capeßenda. Volumus voluntate debili & remissâ: moratur nos ac retardat in via minimus obex: deterrēt à proposito vel levissimæ difficultates: volumus voluntate inerti & otiosa: ubi manus operi est admovenda, ubi labori incumbendum, ubi certa quædam officia nobis obeunda necessariò, ubi certis sumus exercitiis ac legibus subjiciendi, animis fracti, continuò cedimus. Volumus, voluntate finibus quibusdam ac cancellis circumscriptâ: parati sumus ad hanc & illam viam ineundam: ad hoc & illud agendum: at ita tamen, ut nihil ultra requiratur.

Itane verò, inquiet Deus, cætera omnia volebas? itane lethalis morbi sanationem? itane causæ victoriam? quot steriles Deus & infructuosas voluntates reprobaturus est, easdem ut falsas & simulatas cum rejicit? volebat Pilatus morti Christum eripere: an est propterea fidem habiturus, cum diceret, istuc volebam. Volebat incolumem Herodes servare Joannem Baptistam: an audebit is affirmare, voluisse istuc, quantum voluisse oportuit. Volebat juvenis ille evangelicus, Christum pauperem pauper sectari: at an voluisse dicendus est, cum post

post salubre Christi Servatoris consilium, pedem retulit tristis ac mœrens. Nihil est, christiani Auditores, quòd nobis plus æquo blandiamur, nostramque nobis salutem dicamus cordi esse. Ita quippe loqui, est Deo fucum facere velle: est secum pugnare: quoniã interea nosmetipsi tacitã, nec unã conscientiæ voce testamur, nihil minus nos, quàm salutem nostram velle: nihil minus, quàm ut eam velimus conari.

Atque hoc etiam loco detegendus vobis est alius quidam error nunquam fortasse vobis notatus, sed, si paulum attenditis, facilè agnoscendus. Quid enim fit? (est hæc egregia Chryostomi observatio, nec minoris, meo quidem iudicio, quàm integra concio facienda) quid fit? in sacris litteris, locis sexcentis significat Deus, idque disertissimis verbis, salvos ipsum nos velle. *Qui vult omnes homines salvos fieri.* 1. Tim. 13. Idem sexcentis aliis locis nobis exprobrat, & verbis iisdem, salutem illam, quam ipse vult, nos nolle. *Quoties volui congregare filios tuos, & noluisti?* Luc. 13. Nos autem, per morosam quandam obstinationem, persuadere nobis ipsi studemus, nos istuc velle, non item Deum. Cùm certã Dei voluntate fidere ac securos esse oporteat, de nobismetipsis diffidere ac dubitare, de Deo diffidentes, nihil non de nobis spondemus. Arguitas consecuta-

mur, ut nobis ipsi probemus, Deum nol-
 le, quod vult reipsa: contra solertes su-
 mus & ingeniosi, ad fucum nobis facien-
 dum, quasi velimus, quod nolle nos con-
 stat. Utrumque autem quorsum evadit?
 ad universam & absolutam eorum omnium,
 quæ ad salutem pertinent, incuriam. At-
 tamen quidquid id erit quod agamus, sem-
 per verum erit, exitium nostrum nobis-
 metipsis ascribendum, nobismet, inquam,
 ipsis liberis ac volentibus; nos peccasse,
 nos deerrasse; nos in abyssum præcipites
 cucurrisse. Minus ah! scrutemur, chri-
 stiani Auditores, humanis mentibus im-
 pervias illas de gratiarum auxiliis quæstio-
 nes; ne tam curiosè nos inferamus in tene-
 brosum hoc prædestinationis mysterium:
 at hæreamus in iis quæ sunt nobis à Deo re-
 velata. Fuit hæreticis prædestinatio mul-
 tiplicis erroris argumentum; sit nobis ge-
 nerosæ fidei mysterium ac seges. Fuit hoc
 dogma lubricum semper & errori finiti-
 mum; stemus Ecclesiæ decretis. Abusi eo
 sunt homines flagitiosi & impii, ut in sua
 impietate flagitiisque suis perseverarent; eo
 nos utamur ad acuendum in nobis bono-
 rum operum studium. Quin & longius
 progressi, rem fingamus, si necesse est, in
 extremum adductam discrimen; dicamus-
 que cum solitario illo, qui salutis despera-
 tione animum occupante, gravitèrque ja-
 ctante,

Etante, si fixa rataque est, inquiebat ille, damnatio mea, divinæ saltem gloriæ vivus inserviam. Atenim cur animum subeat tam deformis cogitatio, cum me Deus sperare in ipsum, ut Servatorem meum invocare jubeat; cum ad pœnitentiam invitet, cum plectat, si eam omitto, atque adeò his doceat & pœnitentiam & salutem in meâ esse potestate sitam. En quod ignorare nequeo, quod agnosco, & cujus cognitio satis est ad firmandam imbecillitatem meam, ad extimulandû, ad virtutis studio pectus inflammandum.

Nulla est igitur vitæ conditio, in qua sit æterna salus desperanda. Est enim vita præsens, salutis via; & quandiu sum in viâ, possum utique pervenire ad terminum, quoniam cuncta semper suppetunt ad eum assequendum necessaria præsidia, & nobis in manu est, ut iis utamur, & satis est istuc velle, ac seriò velle. Cur alioqui Deus interroget, num sanus fieri velim? *Vis sanus fieri!* Adulterii simul & homicidii labem suscipit David, nec despondet veniam omnem. Quid dico? cum Deum, non dum nocens, vocaret Regem ac Deum suum, *Rex meus & Deus meus*: admisso peccato, *Psal. 5.* nomine jam illum teneriore compellat ac blandiore, quod est notatum ab Augustino; *Deus meus, misericordia mea. Quam Psal. 58.* in rem idem Augustinus exclamans, ô nomen, inquit, dulcedinis, solatii, & fi-

duciam plenum! ô nomen, per quod mihi
 non licet esse diffidenti! ô nomen, sub quo,
nemini fas est desperare! Cælesti Regno Ju-
 das excidit, non tam ob prodicionem plan-
 tuam suam, quàm ob desperationem. Poterat
 ex Apostata, è Sacrilego, è proditore re-
 cipere se ad bonam frugem, dein numero
 prædestinatorum ascribi, quemadmodum
 Petrus de blasphemo ac desertore, Aposto-
 lorum factus est princeps & Augustum Ec-
 clesiæ caput. Tantam inter utrumque di-
 stantiam fecit, non peccatum ipsum, sed
 vera hujus falsaque illius pœnitentia: alte-
 rius fiducia, diffidentia alterius. Si Petri
 spem esset æmulatus Judas, jam inter ca-
 lites, ut & ille, coleretur; & de salute
 item, ut Judas, si desperasset Petrus, in
 reproborum numero, ut & ille, jam esset
 ascriptus. Credidit alter nondum sibi mi-
 sericordiam exhaustam: atque hoc fuit illi
 prædestinationis initium. Animum indu-
 xit alter, sibi jam nullum veniæ locum su-
 peresse, atque hæc ejus damnationi causa
 fuit. Ex quibus egregium vos documen-
 tum capere velim, Auditores christiani,
 Nimirum non modò non licere ulli de sum-
 ma Dei desperare bonitate, sed & hanc de-
 sperationem, novum crimen esse, quo
 cetera cumulantur. Etenim quantumli-
 bet impurè ac flagitiosè vixeris, manet
 semper præceptum, quo præcepto jubèris
 con-

confidere Deo. Imò quo peccatis pluribus coopertum te vides, eò magis fiduciam tuam intendere te oportet, Deumque orare Regii Vatis exemplo, tecum ut agat ex singulari sua misericordiâ. *Secundùm mag-* *Psal. 56.*
nam misericordiam tuam. Quod olim Judæ, est & certis quotidie peccatoribus ruinæ causa. Certos peccatores dico, non omnes. Peccatorum enim vulgus, spes nimia damnat. Nequitia & impietate insignes, spei defectus. Ea nimirum fraus est; dæmonis; veram aliis fiduciam, aliis verum adimit timorem, in utriusque locum, hinc falsam fiduciam, inde falsum timorem, substituens.

Fac igitur, Domine Deus, ut pios illos timoris pariter ac fiduciæ sensus aptè temperem: fiducia, si desit metus, animos tollet mihi, & superbum faciet. Metus, ni comes adsit fiducia, avertet à te, & me plus æquo timidum reddet. Doc me, qui metuere me oporteat sperando, & sperare metuendo; spem habere in tuâ misericordiâ, at simul tuam justitiam formidare. *Se-* *Psal. 61.*
mel loquutus est Deus, aiebat Propheta, *duo hæc audivi, quia potestas tibi est & misericordia.* Quid sibi vult sententia illa, quaerit Augustinus? apud se quidem, semel Deus locutus est, responderet S. Doctor, quia unum Verbum genuit. At Verbum illud, sermo ille à Deo prolatus, fecit ut geminam

Psal. 118.
Matt. 16.

vocem audiremus, vocem misericordie,
vocem justitiæ *Misericordiam, qua plena*
est terra; justitiam, qua reddet unicuique
secundum opera sua. Minatur ac terret ju-
stitiæ vox: animum reddit vox misericor-
diæ. Habet hoc utraque, ut miro illo fi-
ducie ac timoris fœdere temperata, in
æternæ nos felicitatis iter dedu-
cat. Amen.

